

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK, UAB, GINČO NAGRINĖJIMO**

2022 m. liepos 14 d. Nr. 429-306
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Revolut Bank, UAB*, (buvusi *Revolut Payments, UAB*¹) (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. kovo 22 d. pareiškėjas kreipėsi į banką ir paprašė, kad jam būtų pateikta mokėjimo gražinimo forma (angl. *chargeback form*), nes pareiškėjas prieš kelis mėnesius atliko mokėjimus iš savo sąskaitos banke į *Binance* investavimo platformą, o po to tolesnius mokėjimus atliko į investavimo kompaniją, pavadinimu *Bitenor*, kuri, kaip teigė pareiškėjas, skelbėsi teikianti investavimo paslaugas.

2022 m. kovo 28 d. pareiškėjas pateikė bankui mokėjimų gražinimo formą dėl 36 ginčytinų mokėjimų, atliktų banko išduota *Mastercard* kortele 2021 m. rugpjūčio 30 d. – 2022 m. vasario 13 d. laikotarpiu, kurių bendra suma – 2 388,95 Eur (toliau – Ginčijami mokėjimai). Mokėjimų gražinimo prašyme pareiškėjas nurodė, kad atliko Ginčijamus mokėjimus už finansines paslaugas, bet kompanija *Bitenor*, iš kurios paslaugos buvo įsigytos, neturi licencijos teikti finansinių paslaugų, be to, minėta įmonė pareiškėjui neleido išsiimti (persivesti) savo lėšų. Pareiškėjas pažymėjo, kad jam suteiktos aprašymo neatitinkančios prekės (paslaugos), o patys Ginčijami mokėjimai atlikti kompanijai, neturinčiai licencijos teikti finansines paslaugas.

2022 m. kovo 29 d. bankas, išnagrinėjęs pareiškėjo prašymą dėl lėšų gražinimo ir įvertinęs galimybę inicijuoti mokėjimų gražinimo procedūrą, remdamasis tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* nustatyta tvarka, nusprendė šį prašymą atmesti. Sprendimą bankas motyvavo tuo, kad bankas, vadovaudamasis minėtomis tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklių nuostatomis, šiuo atveju neturi mokėjimų gražinimo teisių.

Pareiškėjas nesutinka su banko sprendimu neinicijuoti lėšų gražinimo (angl. *chargeback*) procedūros dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų. Kreipimesi pareiškėjas teigia, kad tapo investicinio sukčiavimo auka, ir prieš kreipdamasis į banką dėl lėšų gražinimo procedūros inicijavimo pareiškėjas teigia surinkęs visą įmanomą informaciją, kuri pagrįstų jo prašymą, tačiau bankas, neįsigilinęs į jo situaciją, visus jo prašymus nepagrįstai atmetė. Pareiškėjas mano, jog bankas nesiėmė reikiamų veiksmų tam, kad jo lėšos banke esančioje pareiškėjo sąskaitoje būtų apsaugotos ir nebūtų pervestos sukčiams, todėl kreipimesi prašo rekomenduoti bankui kompensuoti jo nuostolius, kuriuos vertina 2 165 USD suma.

Bankas nesutinka keisti priimto sprendimo neinicijuoti lėšų gražinimo procedūros dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* nustatyta tvarka. Atsiliepime bankas nurodo, kad, gavęs pareiškėjo skundą ir mokėjimų gražinimo prašymą, atliko tyrimą dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų, ir nebuvo rasta jokių sąskaitos perėmimo ženklų, rodančių, kad pareiškėjo paskyra galėjo būti pasisavinta ar kitaip neteisėtai paveikta. Bankas nurodo vertinimo metu taip pat nustatęs, kad pareiškėjo Ginčijami mokėjimai atlikti naudojant *3D Secure* autentifikavimą, o tokie mokėjimai, banko teigimu,

¹ *Revolut Payments, UAB*, buvo reorganizuota, ją prijungiant prie *Revolut Bank, UAB*, todėl nuo 2022 m. liepos 1 d. *Revolut Payments, UAB*, teisės ir pareigos pagal jos sudarytas galiojančias finansinių paslaugų ir kitas sutartis, įskaitant iš šių sutarčių kilusius ginčus, perėjo *Revolut Bank, UAB*.

atsižvelgiant į tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisykles, negali būti ginčijami, todėl bankas teigia atmetęs gautą pareiškėjo mokėjimų gražinimo prašymą. Bankas prašo atmesti pareiškėjo reikalavimą kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Pareiškėjo ir banko ginčas kilo dėl banko atsisakymo inicijuoti lėšų gražinimo procedūras dėl pareiškėjo banko išduota mokėjimo kortele atliktų Ginčijamų mokėjimų, įsigyjant paslaugas prekybininkų *Binance* ir *Bitenor* platformoje, ir kompensuoti šiuos bei kitus pareiškėjo nuostolius, kurių, pareiškėjo teigimu, jis turėjo tiek dėl prekybininkų, tiek dėl banko veiksmų. Bankas savo ruožtu atsisakymą tenkinti pareiškėjo reikalavimą grindžia aplinkybe, kad pareiškėjo prašymai inicijuoti lėšų gražinimo procedūras neatitiko tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklių sąlygų, kada tokios procedūros gali būti pradėtos, taip pat tuo, kad, banko vertinimu, nėra jokio teisinio pagrindo bankui kompensuoti pareiškėjui jo Ginčijamų mokėjimų sumų, kurios, pareiškėjo teigimu, turėjo būti pervestos ir (arba) gražintos į jo sąskaitą banke.

Dėl lėšų gražinimo procedūros inicijavimo pagal tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos Mastercard taisykles

Įvertinus pareiškėjo kreipimesi dėstomas aplinkybes, teigtina, kad, pareiškėjo vertinimu, bankas nepagrįstai atsisakė tarpininkauti pareiškėjui susigražinant prarastas Ginčijamų mokėjimų lėšas, inicijuojant lėšų gražinimo procedūras pagal tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* nustatytas taisykles, atmesdamas atitinkamus jo prašymus.

Vertinant pareiškėjo keliamo reikalavimo pagrįstumą, svarbu pažymėti, kad papildomos galimybės kortelės turėtoju susigražinti pinigines lėšas tų mokėjimo operacijų, kurios yra tinkamai autorizuotos, nustatytos tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklėse, ir nei Lietuvos Respublikos teisės aktai, nei Europos Sąjungos teisės aktai nereglamentuoja, kokiomis sąlygomis turi būti vykdomos tokios lėšų gražinimo procedūros. Taigi banko veiksmai, ginčijant autorizuotas mokėjimo operacijas, reglamentuoti pirmiau minėtose tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklėse, kuriose nustatyti atvejai ir tvarka, pagal kurią bankas, gavęs kliento prašymą, gali kreiptis į tarptautinę mokėjimo kortelių organizaciją *Mastercard* dėl lėšų gražinimo procedūros taikymo.

Bankas atsiliepime pažymėjo, kad pareiškėjo prašymas dėl Ginčijamų mokėjimų buvo pateiktas dėl tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* kortele atliktų Ginčijamų mokėjimų ir jie, banko vidinės kontrolės sistemos duomenimis, buvo atlikti į investavimo platformą *Binance*. Motyvuodamas savo sprendimą neinicijuoti lėšų gražinimo procedūrų dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų, bankas nurodo, kad tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklės nustato, jog mokėjimo gražinimo prašymas dėl sukčiavimo būdu pasisavintų lėšų galioja, kai mokėjimo autorizacija nebuvo patvirtinta vartotojo. Bankas nurodo, kad šiuo atveju, kaip rodo banko sistemų duomenys, Ginčijami mokėjimai buvo atlikti ir autorizuoti paties pareiškėjo, t. y. Ginčijami mokėjimai buvo tinkamai autorizuoti per *3D Secure* sistemą, kai teikiant apmokėjimui skirtą informaciją pareiškėjui buvo pateikiama ir *3D Secure* sistemos piktograma (angl. *MasterCard SecureCode*), taip informuojant apie veikiančias papildomas saugumo priemones.

Be to, bankas atkreipia dėmesį, kad, pagal tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklių sąlygas, mokėjimai gali būti gražinami už operacijas, kurių metu mokėjimas yra atliktas lošimų, investicijų ar panašaus pobūdžio tikslais. Tačiau tai negalioja esant atvejams, kai siekiama gražinti mokėjimą už įsigytų žetonų ar kitų lėšų realizavimą, nepanaudotus žetonus, gautų lėšų nusiėmimą, ar laimėjimams, pelnui ar nuostoliams, atsiradusiems tokius žetonus ar kitas gautas lėšas realizavus².

² Tekstas anglų k.: „Chargebacks are available to the issuer for transactions in which any value is purchased for gambling, investment or similar purposes. However, issuers have no chargeback rights related to the use of these chips or value, unspent chips, or withdrawal of such value, or on any winnings, gains or losses resulting from the use of such

Atsižvelgdamas į tai, kad šiuo atveju Ginčijamų mokėjimų tikslas buvo lėšų pervedimas į investavimo platformą, bankas nurodo, jog gražinimas ir pats reikalavimas dėl Ginčijamų mokėjimų gražinimo dėl negautų prekių (paslaugų) pagal *Mastercard* taisyklių sąlygas tokiu atveju nebuvo galimas. Bankas taip pat atkreipia dėmesį, kad Ginčijamų mokėjimų atlikimo metu pareiškėją ir lėšų gavėją (*Binance*) siejo sutartiniai santykiai, t. y. pareiškėjas turėjo *Binance* sąskaitą, atidarytą pas lėšų gavėją, o, atlikdamas Ginčijamus mokėjimus, pareiškėjas siekė papildyti būtent savo *Binance* sąskaitą, kad vėliau galėtų įsigyti kriptovaliutos ir (arba) atlikti vėlesnes investicijas.

Bankas nurodo, kad atsižvelgiant į tai, jog Ginčijami mokėjimai buvo tinkamai autorizuoti paties pareiškėjo, o jų tikslas buvo siekis investuoti, bankas mano, kad pagrįstai atsisakė inicijuoti lėšų gražinimo procedūrą dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų pagal tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisykles.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklėse yra aiškiai nustatyta, jog mokėjimo kortelės leidėjas (šiuo atveju – bankas) gali inicijuoti lėšų gražinimo procedūrą, kai mokėjimo operacijos atlikimo aplinkybės atitinka taisyklėse įtvirtintų mokėjimo gražinimo priežasčių reikalavimus³. Lietuvos banko vertinimu, ši nuostata leidžia daryti išvadą, kad tarptautinė mokėjimo kortelių organizacija *Mastercard* suteikia mokėjimo kortelės leidėjui įgaliojimus, kartu ir pareigą, savarankiškai vertinti ir spręsti, ar konkretaus mokėjimo kortelės turėtojo prašymas inicijuoti lėšų gražinimo procedūrą bei prašoma gražinti mokėjimo operacija atitinka šios organizacijos taisyklėse nustatytas sąlygas, taip pat mokėjimo kortelės leidėjo pareigą neteikti tarptautinei mokėjimo kortelių organizacijai *Mastercard* prašymų, kurie netenkina jos nustatytų reikalavimų.

Lietuvos banko vertinimu, ginčo byloje nėra jokių duomenų, kurie leistų teigti, kad bankas pareiškėjo atžvilgiu netinkamai taikė ir (arba) aiškino *Mastercard* nustatytas taisykles ir jomis apibrėžtus ribojimus. Kitaip tariant, bankas atsiliepime pateikė motyvus – nurodė konkrečias tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisyklių nuostatas, pagal kurias ginčo procedūra minėtų taisyklių nustatyta tvarka dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų nėra galima, todėl atitinkamai nėra ir pagrindo vertinti, kad bankas būtų nepagrįstai atsisakęs inicijuoti lėšų gražinimo procedūrą dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų.

Dėl mokėjimo nurodymų įvykdyti Ginčijamus mokėjimus atšaukimo

Įvertinus tai, kad pareiškėjas siekia atgauti lėšas už Ginčijamus mokėjimus, t. y. siekia banko išduota mokėjimo kortele *Mastercard* atliktų Ginčijamų mokėjimų lėšų gražinimo, papildomai pažymėtina, kad, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalimi, mokėjimo paslaugų vartotojas negali atšaukti mokėjimo nurodymo po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis. Minėto Mokėjimų įstatymo straipsnio 4 dalyje taip pat nustatyta, kad, pasibaigus 1 dalyje nurodytam laikotarpiui, mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas tik tuo atveju, kai dėl to susitaria mokėjimo paslaugų vartotojas ir atitinkamas mokėjimo paslaugų teikėjas, o šio straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais būtinas ir gavėjo sutikimas. Mokėjimo paslaugų teikėjas gali imti komisinį atlyginimą už mokėjimo nurodymo atšaukimą, jeigu tai numatyta bendrojoje sutartyje. Taigi, pasibaigus Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui, mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas tik dėl to susitarus vartotojui ir jo mokėjimo paslaugų teikėjui, todėl nurodytos galimybės įtvirtinimas Mokėjimų įstatyme neturėtų būti vertinamas kaip priverstinis lėšų gražinimas mokėtojui, esant jo atitinkamam prašymui (pasibaigus 44 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui). Pažymėtina, kad pareiškėjas į banką dėl Ginčijamų mokėjimų lėšų gražinimo kreipėsi jau tada, kai mokėjimo nurodymus įvykdyti Ginčijamus mokėjimus buvo gavęs bankas ir šios mokėjimo operacijos jau buvo įvykdytos, todėl Mokėjimų įstatyme nustatytas mokėjimo nurodymo atšaukimo terminas jau buvo praėjęs.

Remiantis banko paslaugų teikimo sąlygų (angl. *Personal Terms*⁴) 18 punktu, vartotojo inicijuotas mokėjimo nurodymas gali būti atšauktas bet kuriuo metu vieną darbo dieną iki to momento, kai lėšos iš vartotojo (mokėtojo) sąskaitos turi būti nurašytos⁵. Tokios aplinkybės nagrinėjamo ginčo atveju taip pat nebuvo nustatytos, taigi, nebuvo nustatytos ir sąlygos, kada

chips or value.”

³ Tekstas originalo – anglų – k.: „The issuer may initiate a chargeback when the circumstances of the transaction meet the requirement of a chargeback reason code described in the Single Message System Chargebacks or Dual Message System Chargebacks chapters.”

⁴ <https://www.revolut.com/lt-LT/legal/terms>

⁵ Tekstas originalo – anglų – k.: „You can cancel a payment (including a recurring payment or a SEPA direct debit) at any time up to the end of the business day before the payment is due to be paid from your account.”

pagal banko paslaugų teikimo sąlygas mokėjimo nurodymus, patvirtintus šalių sutartu būdu, bankas gali atšaukti.

Dėl Ginčijamų mokėjimų lėšų gražinimo

Pareiškėjo reikalavimas atlyginti jo nuostolius, kiek tai *nesusiję* su jo prašymais inicijuoti lėšų gražinimo procedūras pagal tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisykles, ir galėjusius, pareiškėjo teigimu, atsirasti bankui netinkamai veikus, savo esme laikytinas reikalavimu taikyti civilinę atsakomybę banko atžvilgiu. Pagal civilinės atsakomybės sampratą, civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas, o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) 6.245 straipsnio 1 dalis). Vadovaujantis CK 6.246 straipsnio 1 dalimi, civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Taigi, civilinė atsakomybė atsiranda esant asmens, įpareigoto atlikti atitinkamus veiksmus ar nuo jų susilaikyti, neteisėtiems veiksams ar neveikimui, taip pat kaltei dėl šių neteisėtų veiksmų padarymo ar neveikimo, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp veiksmų ar neveikimo ir atsiradusios žalos (CK 6.246–6.249 straipsniai)⁶. Be to, CK 6.256 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad kai sutartinės prievolės neįvykdo ar netinkamai ją įvykdo įmonė (verslininkas), tai ji atsako visais atvejais, jei neįrodo, kad prievolės neįvykdė ar netinkamai ją įvykdė dėl nenugalimos jėgos, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita.

Kasacinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad sutartinei civilinei atsakomybei žalos (įskaitant negautas pajamas) atlyginimo forma (CK 6.245 straipsnio 3 dalis, 6.256 straipsnis) taikyti nepakanka sutarties neįvykdymo (pažeidimo) fakto, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti yra būtinas šių sąlygų visetas – bent vienos sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę⁷. Taigi, nagrinėjamu atveju civilinė atsakomybė banko atžvilgiu bendraisiais CK nustatytais pagrindais būtų taikoma, tik nustačius visų trijų civilinės atsakomybės sąlygų – neteisėtų banko veiksmų, pareiškėjo nuostolių (negrąžintų Ginčijamų mokėjimų sumų) ir priežastinio ryšio tarp banko neteisėtų veiksmų ir pareiškėjo nuostolių – visumą.

Pareiškėjas kreipimesi teigia, kad bankas turėtų kompensuoti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų, atliktų į investavimo platformą *Binance*, kad pareiškėjas vėliau galėtų įsigyti kriptovaliutų ir atlikti kitas investicijas, vertę, kurią pareiškėjas vertina 2 165 USD suma.

Vertinant pareiškėjo reikalavimo pagrindumą, atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas kreipimesi ar kartu su juo pateiktuose dokumentuose nepaaiškino, kodėl savo nuostolius dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo vertina būtent 2 165 USD suma, nors bankas pateikė duomenis, kad pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų suma sudaro 2 388,95 Eur⁸. Tai yra pareiškėjas nurodė prašomų atlyginti nuostolių dydį – 2 165 USD, detaliau šio dydžio nepagrįsdamas ir savo pozicijos nepaaiškindamas. Vis dėlto, remiantis banko atsiliepime nurodytomis aplinkybėmis ir kartu su atsiliepimu banko pateiktais duomenimis, pareiškėjo dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo patirti nuostoliai, kurių bankas neginčija, sudaro 2 388,95 Eur.

Vertinant, ar nustatytos prielaidos konstatuoti banko neteisėtus veiksmus, kaip būtinąją civilinės atsakomybės taikymo sąlygą, reikia vadovautis ginčo byloje esančiais duomenimis ir ginčo nagrinėjimo metu nustatytais aplinkybėmis (jų visuma). Kaip jau buvo konstatuota pirmiau, banko veiksmai, atsisakant inicijuoti lėšų gražinimo procedūrą pagal tarptautinės mokėjimo kortelių organizacijos *Mastercard* taisykles dėl pareiškėjo Ginčijamų mokėjimų, laikytini pagrįstais. Be to, pareiškėjas kartu su kreipimusi nepateikė jokių duomenų, kurie pagrįstų jo teiginį, kad bankas nesiėmė reikiamų veiksmų, kad jo lėšos banke esančioje pareiškėjo sąskaitoje būtų apsaugotos. Pažymėtina, kad vien aplinkybė, jog pareiškėjas inicijavo ir autorizavo Ginčijamus mokėjimus, siekdamas investuoti, tačiau to padaryti nepavyko, pareiškėjui vertinant, kad jis buvo apgautas, savaime nereiškia, jog bankas nesilaikė teisės aktų reikalavimų įvykdydamas Ginčijamus mokėjimus ar kad tokiu būdu bankas nesiėmė

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. balandžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *UAB „Vasario koncernas“ prieš Teisingumo ministeriją*, bylos Nr. 3K-3-600/2002.

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-915/2018, 31 punktas.

⁸ Remiantis viešai skelbiamų skaičiuoklių duomenimis, 2 165 USD apytiksliai lygu 2 076 Eur; https://www.google.com/search?q=usd+i+eurus&rlz=1C1GCEFA_enLT878LT878&oq=usd+i+&qs=chrome.1.69i57j0i512i2j0i10i2i0i512i5.4551j1j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8.

reikiamų ir (arba) teisės aktuose nustatytų veiksmų, kad pareiškėjo sąskaitoje banke esančių pareiškėjo lėšų saugumas būtų tinkamai apsaugotas. Priešingai – ginčo nagrinėjimo metu nustatyta, kad bankas neturėjo pagrindo atšaukti tinkamai pareiškėjo autorizuotų mokėjimo nurodymų įvykdyti Ginčijamus mokėjimus, be to, nenustatyta jokių kitų aplinkybių, kurios suponuotų banko veiksmų galimą neteisėtumą vertinamų aplinkybių kontekste.

Vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi principo, o tai reiškia, kad šalys privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu. Todėl Lietuvos bankas, nagrinėdamas ginčus, remiasi ginčo šalių pateiktais konkrečiais įrodymais, kurių pagrindu priima sprendimą. Vis dėlto šio ginčo nagrinėjimo metu nenustatyta atitinkamų duomenų ir juos pagrindžiančių įrodymų kartu su kreipimusi ar papildomais paaiškinimais nepateikė ir pareiškėjas, kad bankas, įvykdydamas tiek jo Ginčijamus mokėjimus, tiek atsisakydamas inicijuoti lėšų grąžinimo procedūras ir (arba) kitais veiksmais (neveikimu), būtų pažeidęs šalių sutartinius santykius reglamentuojančių dokumentų ar teisės aktų nuostatas.

Pažymėtina, kad neteisėti veiksmai yra būtinoji sutartinės atsakomybės sąlyga, – nenustačius neteisėtų veiksmų, nėra pagrindo sutartinei civilinei atsakomybei kilti⁹. Tai reiškia, kad, neįrodžius bent vienos iš nurodytų atsakomybės sąlygų, žalos atlyginimas negalimas, nes žalai atlyginti nėra teisinio pagrindo¹⁰. Kaip buvo konstatuota pirmiau, sutartinei civilinei atsakomybei taikyti būtina nustatyti civilinės atsakomybės sąlygų visetą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad jei ieškovas neįrodo sutarties neįvykdymo, jo įrodinėjami nuostoliai ir priežastinis ryšys yra tik tariami, objektyviai nesusiję su sutartimi ir teismas savo procesiniame sprendime dėl jų gali nepasisakyti¹¹. Vadinasi, nagrinėjamu atveju nenustačius banko neteisėtų veiksmų, kaip būtinosios civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, kitos civilinės atsakomybės sąlygos (šiuo atveju – priežastinis ryšys tarp pareiškėjo žalos (2 388,95 Eur sumos) ir neteisėtų veiksmų) nenustatinėtinos.

Vadovaujantis nustatytomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad banko veiksmai įvykdant pareiškėjo Ginčijamus mokėjimus ir atsisakant dėl jų inicijuoti lėšų grąžinimo procedūras vertintini kaip teisėti, taip pat į tai, kad nebuvo nustatytos būtinosios banko civilinės atsakomybės taikymo sąlygos, darytina išvada, kad tenkinti pareiškėjo reikalavimo ir rekomenduoti bankui kompensuoti pareiškėjui jo nuostolius dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo – 2 388,95 Eur nėra teisinio pagrindo, todėl pareiškėjo reikalavimas atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-478/2011; 2012 m. kovo 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-94/2012.

¹⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-5/2009; 2010 m. gegužės 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-219/2010; 2013 m. gruodžio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-634/2013; kt.

¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2010.